

FÅ HELD MED HAVEN PÅ EN LANG, SMAL GRUND

Hanne og Hans i Hornslet nord for Århus har store kvaler med at få indrettet deres have. Problemet er at haven er lang og smal. Her giver vi tre bud på, hvordan sådan en have kan designes.

TEKST OG TEGNING LAILA SØLAGER, HAVEARKITEKT

DEN LANGE OG smalle have har mere end noget andet haveformat brug for at blive delt op i mindre rum. Her på den smalle grund er husets facade mod haven ofte ikke særlig stor – og derfor er inddeling af haven en metode til at få husets format og havens flade til at passe mere harmonisk sammen. Tillægsgevinsten bliver en mere spændende have, der virker større. Og desuden får man mulighed for at bruge haven på hver sin måde i de enkelte rum.

I haven vil der altså opstå flere mindre haver: Dels siddepladsen nærmest huset og terrassedøren. Dernæst den åbne have, hvor man kan lege, feste eller stille telt op for at overnatte i det fri – dette rum vil oftest være et rum med græs. Det sidste rum kan anvendes til dén ekstra-oplevelse, man har lyst til at hente i udelivet – her blot nogle ideer: vandhave, blomsterhave, skyggehøve, meditationshave eller urtehøve.

TRE ER ET DYNAMISK ANTAL

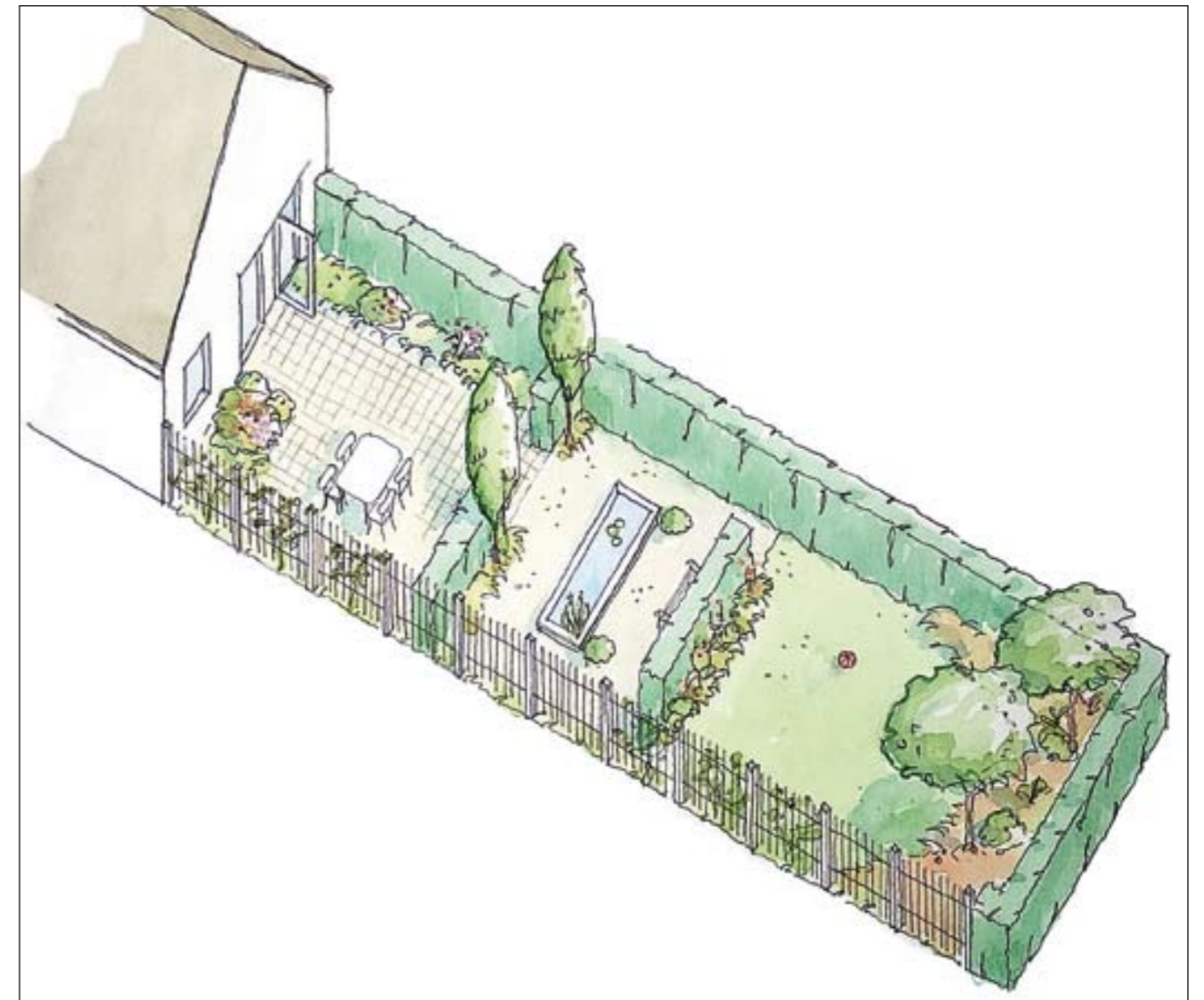
At inddele i tre rum er et godt valg, fordi der er en vældig dynamik i tallet tre. Tre rum, tre træer, tre pladser er ofte mere spændende end to rum, to træer, to pladser.

Med tallet tre er der også mulighed for at skifte mellem de to forskellige måder at lave have på: Det åbne rum, som man lever og færdes i, og så dets modsætning: massivet, der danner rammerne om det åbne rum. Massivet inddeler haven, og man kan gå mere eller mindre ind i det, opholde sig dér eller blot gå igennem for at komme frem til det næste åbne rum.

Denne adskillelse mellem rum kan være en bred bræmme af buske eller træer eller smalle skærme af grønt. Rum og massiver kan placeres i forskellig rækkefølge – og sådan opstod de tre eksempler på den opdeltte have, som vi viser her

Haven på tegningerne er 23 meter lang og 7 meter bred.

HÆKKE SOM BAGTÆPPE

Her er haven delt op af skarptklippede hække, der danner tre rum med hvert sit særpræg. Nærmest huset er der plantet høje, slanke cypresser. De deler himmelen op i mindre portioner.

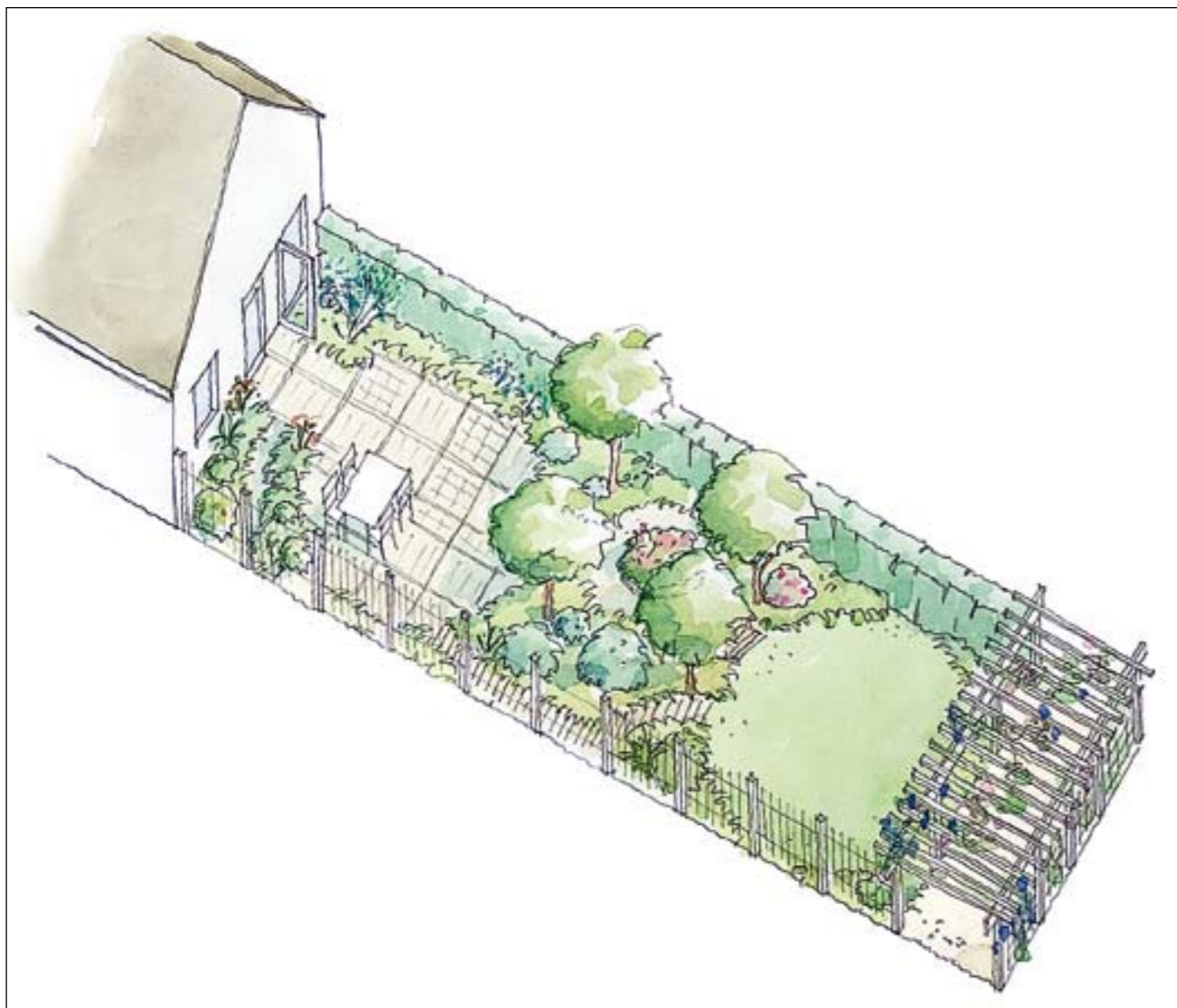
Nærmest huset ligger den store terrasse med blomstrende roser, lavendler og stauder i bede placeret tæt på husets vinduer, så det grønne og frodige kan ses indefra. I en lige akse fra stuens terrassedør kigger man hen over terrassen og videre til den lille vandhave, hvor man ser den ene ende af et bassin. En klippet hæk lukker for det helt lange kig fra stuevinduet.

I vandhaven er der plads til en bæk eller flere siddepladser og en rolig beplantning. Det er havens meditative del. Det kommer næsten som en overraskelse, når man vandrer på grunden, at der bag vandhaven ligger endnu et rum. Det er lagt ud som en græsplæne omkranset af blomstrende stauder op ad hækken.

Som afslutning på haven er plantet frugttræer i en lav skovbund af høstanemoner, bregner og stedsegrønne laurbærkirsebær. Mellem bunddækket af anemoner og småhjerter er lagt en stor mængde forårsløg. Gennem bunddækket er der trådt jordstier, så det er muligt at gå en lille "skovtur" mellem frugttræerne. →

DEN PLANTERIGE

I næste nummer bringer vi tre forslag på design af en kvadratisk have.

I denne have er de tre rum fordelt med et åbent rum i hver ende af grunden, mens det beplantede område ligger i midten og adskiller de to haver. "Massivet" er dog ikke mere tæt, end at der er anlagt et lille blomsterbed i en rund lysning i bunddækket, omgivet af blomstrende buske.

De fire træer, der er plantet i den brede bræmme af grønt, danner et løvtag over haven og giver en mængde fine oplevelser af lys og skygge. Velegnede træer er paradisæbler, der bliver 4-5 meter høje.

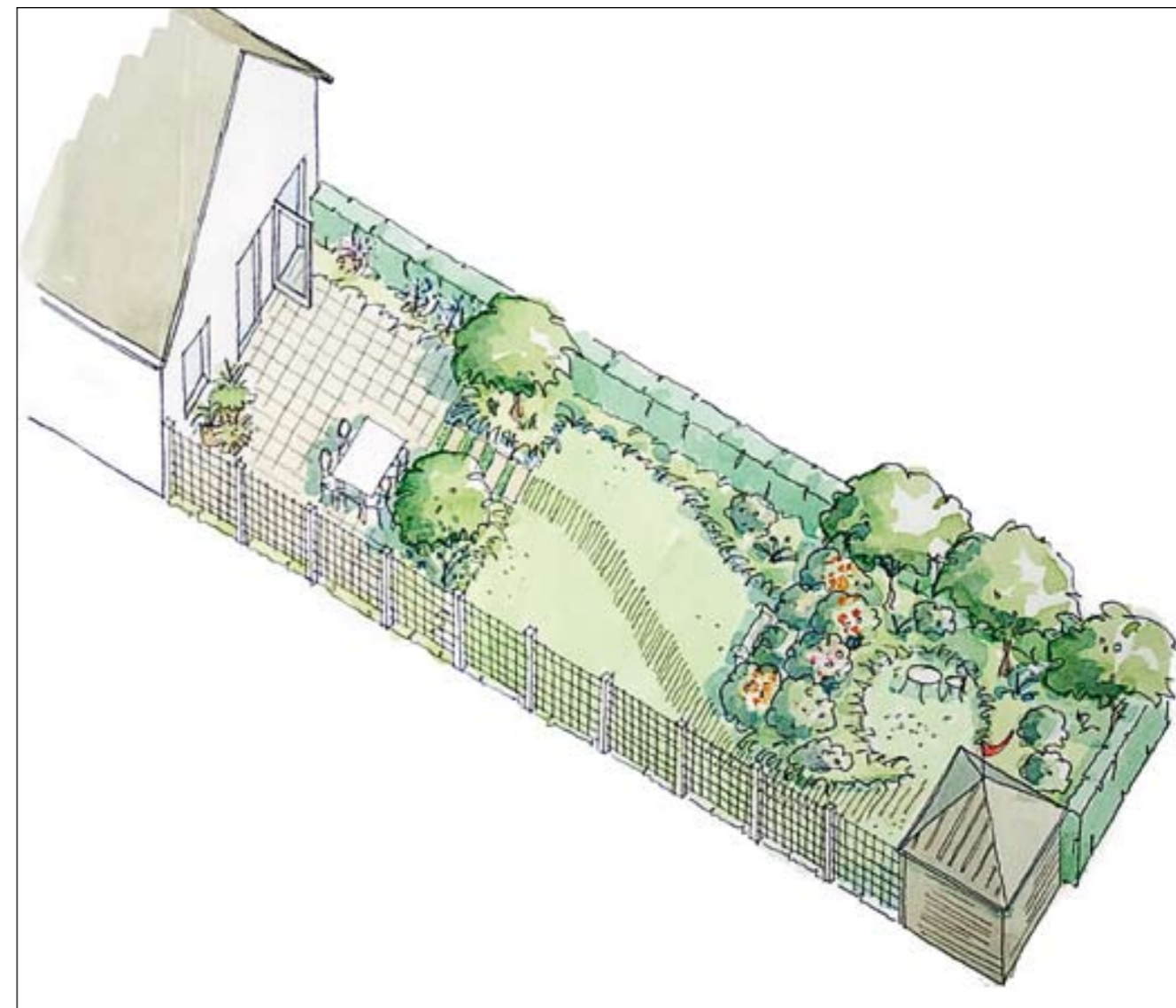
Nærmest huset ligger terrassen, hvor en sommerfuglebusk giver mange oplevelser – også set indefra. Et lille krydderurtebed i det modsatte hjørne bidrager også til at farve-

sætte terrassen, men opfordrer desuden til lige at smutte ud og klippe lidt grønt til gryderne. En smal sti af klinker fører kokken tørskoet ind mellem urterne.

Fra denne sti kan man gå videre ned i haven langs hegnet med kaprifolier, der klæder hele havens vestlige skel på. Man ender på en lille cirkelrund plæne – havens legeplads.

Mens børnene leger på plænen, kan man sidde behageligt i skyggen under den brede pergola, som er anlagt helt mod havens sydligste skel. Den er velhængt med kaprifolier og klematis på skyggesiden og klatreroser i solen. Under pergolaens skygge køler man ned på varme dage, mens solbadere sidder på terrassen.

DEN FRODIGE OG NEMME

Haven har en bevægelse hen over fladen, der først består af terrassens belægning, dernæst store fliser, som afløses af trædefliser i plænen. De smyger sig i en blød bue hen til hegnet i vestskellet.

Her ligger et lille haveskur, der lukker mod naboen og rummer diverse redskaber. Langs skuret er en lille arbejdsplads med pottetbord og kompostplads.

Bag to rækker af blomstrende buskroser putter en rund sideplads sig. Her er havens lidt viltre hjørne, hvor planteglæden får lov at slå sig løs med et bunddække af løvefod, fingerbøl, prydløg og akelejer.

Træerne, der lukker langs det østlige skel, er frugttræer, men kunne også (hvis jorden er kalkrig og noget leret) være pryd-

kirsebær, fx *Prunus serrulata* 'Mont Fuji'. De har en smuk malerisk krone og blomstrer overdådigt i maj.

Ved terrassen er træerne lette i kronen, så de ikke kaster for tung en skygge. Hvis der er læ i haven, ville koreakornel, *Cornus kousa*, være velegnet. De beskæres, så de bliver lette træer med hundredvis af hvide blomster i juni – og smukke høstfarver. Er haven ny og vinden påtrængende, er bærmispelen *Amelanchier laevis* fin til formålet.

Under træerne vokser lave buske som lavendler, roser og klippede buksbom. Her er oplevelser hele året – også i det blomstrende bunddække med storkenæb *Geranium himalayense*, der suppleres med blå iris og høstflokks.